

Pre-Expozičná Profylaxia (PrEP)

Je to preventívna liečba, ktorá zahŕňa užívanie antiretrovirálnych liekov osobami, ktoré sú HIV-negatívne ale majú vysoké riziko nákazy HIV. Cieľom PrEP je zabrániť infekcii HIV v prípade expozície vírusu.

Ako PrEP funguje?

PrEP funguje tým, že zabraňuje HIV v replikácii v tele. Ak sa osoba vystaví HIV počas užívania PrEP, lieky môžu zabrániť vírusu, aby sa usadil a spôsobil trvalú infekciu.

Formy PrEP

Denné tabletky: Najčastejšie používané lieky na PrEP sú kombinácie tenofovir disoproxil fumarátu (TDF) a emtricitabínu (FTC), známe pod obchodnými názvami ako Truvada alebo Descovy.

Injekčná PrEP: Novšou možnosťou je dlhodobá pôsobiaca injekčná PrEP s liekom cabotegravir, ktorá sa podáva každé dva mesiace.

Účinnosť PrEP

PrEP je vysoko účinná pri prevencii HIV, ak sa užíva správne. Štúdie ukazujú, že denné užívanie PrEP znižuje riziko nákazy HIV o viac ako 99% u mužov, ktorí majú sex s mužmi a o viac ako 90% u heterosexuálnych párov. Injekčná PrEP tiež preukázala vysokú účinnosť v klinických štúdiách.

Vydalo Občianske združenie
Dom svetla Slovensko
2024

info@domsvetlaslovensko.sk

Dom Svetla Slovensko

domsvetlaslovensko

Pre-expozičná a post-expozičná profylaxia

(PrEP a PEP)
komplexný prehľad

Pre koho je PrEP určená?

PrEP je odporúčaná pre osoby, ktoré:

- Majú sexuálneho partnera s HIV.
- Nepoužívajú pravidelne kondómy s partnermi, ktorých HIV status je neznámy.
- Sú v sexuálne aktívnych MSM komunitách.
- Používajú injekčné drogy a zdieľajú ihly.
- Majú nedávnu anamnézu sexuálne prenosných infekcií (STI).

Vedľajšie účinky PrEP

Väčšina ľudí toleruje PrEP dobre, ale môžu sa vyskytnúť vedľajšie účinky, ako sú nevoľnosť, bolesť hlavy a únava. V zriedkavých prípadoch môže PrEP spôsobiť problémy s obličkami alebo kosťami, preto je dôležité pravidelné monitorovanie u lekára.

Prístup k PrEP

PrEP je dostupná prostredníctvom lekárskeho predpisu. Osoby zvažujúce PrEP by mali konzultovať s infektológom, aby posúdil ich vhodnosť a zabezpečil pravidelné sledovanie. Náklady na PrEP pokrýva na Slovensku každá zdravotná poisťovňa v plnej výške.

Výskum a Budúcnosť PrEP

Prebieha výskum nových foriem PrEP, vrátane dlhodobých pôsobiacich injekcií a implantátov, ktoré by mohli zjednodušiť užívanie a zlepšiť adhérenciu. Vývoj vaginálnych prstencov a ďalších metód tiež sľubuje rozšírenie možností prevencie HIV.

Post-Expozíčná Profylaxia (PEP)

je to núdzová preventívna liečba, ktorá zahŕňa užívanie antiretrovirálnych liekov po možnom vystavení sa HIV s cieľom zabrániť infekcii. PEP sa používa v prípadoch, keď došlo k potenciálnemu kontaktu s vírusom a je najúčinnnejšia, ak sa začne užívať čo najskôr po expozícii.

Kedy sa používa PEP?

PEP je určená pre ľudí, ktorí sa mohli vystaviť HIV prostredníctvom:

- Nechráneného pohlavného styku (napr. prasknutie kondómu).
- Zdieľania injekčných ihli alebo iných injekčných nástrojov.
- Profesionálnej expozície (napr. zdravotníckymi pracovníkmi, ktorí sa pichnú ihlou).
- Znásilnenia alebo iných foriem sexuálneho násillia.

Ako PEP funguje?

PEP zahŕňa užívanie kombinácie antiretrovirálnych liekov počas 28 dní. Tieto lieky pôsobia tak, že zabraňujú HIV v replikácii a šírení v tele. Čím skôr sa liečba začne, tým je účinnejšia - ideálne do 2 hodín, ale najneskôr do 72 hodín od expozície.

Účinnosť PEP

PEP je vysoko účinná, ak sa začne užívať včas a užíva sa podľa predpisu počas celých 28 dní. Štúdie ukazujú, že PEP môže významne znížiť riziko infekcie HIV, ale nie je 100% účinná.

Vedľajšie účinky PEP

Bežné vedľajšie účinky zahŕňajú nevoľnosť, únavu, bolesti hlavy a žalúdočné problémy. Niektorí ľudia môžu zažiť závažnejšie vedľajšie účinky, ktoré vyžadujú lekársku pomoc.

Monitorovanie počas PEP

Osoby užívajúce PEP by mali byť pravidelne monitorované zdravotníckym pracovníkom, aby sa sledovali vedľajšie účinky a účinnosť liečby. Po ukončení PEP je dôležité podstúpiť test na HIV približne 4 až 6 týždňov po ukončení liečby a opäť 3 mesiace po expozícii, aby sa potvrdilo, že k infekcii nedošlo.

Prístup k PEP

PEP je dostupná v mnohých nemocniciach, pohotovostiach a klinikách špecializujúcich sa na infekčné choroby. Zdravotníckymi pracovníkmi môžu predpísať PEP po posúdení rizika expozície. Náklady na PEP sa líšia v závislosti od krajiny a zdravotného poistenia, ale mnohé programy verejného zdravia a zdravotné plány pokrývajú náklady na PEP.

Výzvy a Bariéry

Stigmatizácia: Niektorí ľudia môžu váhať požiadať o PEP a PrEP kvôli stigme spojenej s HIV alebo nedostatku informácií.

Dostupnosť: V niektorých oblastiach môže byť obmedzený prístup k PrEP a PEP kvôli nedostatku zdravotníckych služieb alebo informácií.

Adhérencia: Pravidelné užívanie PrEP je kľúčové pre jej účinnosť a niektorí ľudia môžu mať problém s dodržiavaním denného režimu. Dodržiavanie 28-dňového režimu pri PEP môže byť tiež náročné, čo môže ovplyvniť účinnosť liečby.